

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากเหตุการณ์ที่แสดงถึงความเสียหายขององค์กรชั้นนำในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นบริษัทเอนรอน หรือธนาคารแบริง ต่างสะท้อนถึงความล้มเหลวของระบบการควบคุม และการตรวจสอบภายในขององค์กรเหล่านั้น ตลอดจนปัญหาการเรียกร้องสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย เป็นเหตุให้หน่วยงานของสหรัฐอเมริกาออกกฎหมายที่เรียกว่า "Sarbanes-Oxley Act 2002" โดยกฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นที่การปรับปรุงระบบการควบคุมและการตรวจสอบภายในของบริษัทอย่างแท้จริง โดยกำหนดให้บริษัทแต่ละแห่งต้องประเมินและรายงานต่อสาธารณชนให้เห็นกันอย่างชัดเจนว่า การควบคุมและการตรวจสอบภายในทางด้านการรายงานการเงินของบริษัทนั้นมีประสิทธิผลแค่ไหน หากบริษัทสามารถยืนยันอย่างเต็มที่และพร้อมที่จะแสดงหลักฐานประกอบถึงความมีประสิทธิผลของการควบคุมและการตรวจสอบภายใน ก็เท่ากับว่าบริษัทสามารถสร้างเครดิตโดยเรียกความน่าเชื่อถือจากสาธารณชน (Public Trust) ได้มากเพียงนั้น (เจษฎา ช.เจริญยิ่ง, 2548) นับได้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นบทเรียนในองค์กรธุรกิจทั่วโลก ต้องการหาทางป้องกันตนเองจากความล้มเหลวที่จะก่อเกิดความสูญเสียต่อองค์กร

สำหรับในประเทศไทยนั้น มีหลาย ๆ หน่วยงาน อาทิเช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแลของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ต่างได้ออกกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้องค์กรจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีการบริหารงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ อีกทั้งในแต่ละองค์กรเองก็ได้มีการเจริญเติบโต มีการแข่งขัน มีระบบงานที่ซับซ้อน มีการนำเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมาใช้ และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกลไกที่ผลักดันให้วิชาชีพตรวจสอบภายในได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายขอบเขตความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น ผู้ตรวจสอบภายในในปัจจุบันมิได้มีหน้าที่เพียงการตรวจสอบด้านบัญชีและการเงินอีกต่อไป แต่ยังมีหน้าที่บริการให้ความเชื่อมั่น (Assurance Services) และบริการให้คำปรึกษา (Consulting Services) อย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ โดยนำวิธีการที่เป็นระบบมาประเมินเพื่อให้ความมั่นใจแก่ลูกค้าของผู้ตรวจสอบภายในซึ่งประกอบไปด้วย ผู้รับการตรวจ ผู้บริหารระดับสูง

และคณะกรรมการตรวจสอบ ว่าระบบการควบคุมภายใน ระบบบริหารความเสี่ยง และการกำกับดูแลกิจการได้ถูกจัดให้มีขึ้นเป็นอย่างดี และมีประสิทธิผลที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างยั่งยืนและมีจริยธรรม

โดยทั้งนี้ ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จดังเป้าหมายที่ได้วางไว้ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่เชื่อถือได้ ถูกต้อง ครบถ้วนและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อกำหนดนโยบายวางแผน สั่งการ กำกับดูแล และควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้ตรวจสอบภายในมีบทบาทในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานภายในองค์กรต่อผู้บริหาร ดังนั้น คุณภาพของงานตรวจสอบภายในจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุความสำเร็จที่โปร่งใสได้ ซึ่งการวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน หรือแก้ไขปรับปรุงงานตรวจสอบภายในขององค์กรให้มีคุณภาพโดยเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ในการบริหารจัดการองค์กรได้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง

1.2.1 ปัจจัยด้านองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2.2 ทิศทางและขนาดของความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และข้อเสนอแนะในการเพิ่มคุณภาพของงานตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย

1.3.1 งานวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อการกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนให้ได้มาตรฐาน และเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2548) ดังนั้นการตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนจึงเป็นระบบที่มีความสมบูรณ์ แต่งานวิจัยนี้ไม่รวมถึงบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ธุรกิจขนาดกลางในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ และกองทุน เนื่องจากกลุ่มบริษัทดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากกลุ่มบริษัทอื่น

1.3.2 ในส่วนของปัจจัยที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยพิจารณาเฉพาะปัจจัยด้านองค์กรเท่านั้น เนื่องจากหากใช้ปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านบุคคล ผู้วิจัยเกรงว่าอาจได้รับการตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงตามควร เนื่องจากมีเรื่องของความลำเอียงในตัวบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.4 คำถามในการทำวิจัย

คำถามในการทำวิจัย คือ ปัจจัยด้านองค์กรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใดและขนาดใด

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย

1.5.1 การตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) The Institute of Internal Auditors: IIA (2004) อ้างใน สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย (2547) ได้ให้ความหมายของการตรวจสอบภายในไว้ว่า

การตรวจสอบภายใน หมายถึง กิจกรรมการให้หลักประกันและการให้คำปรึกษาอย่างเป็นอิสระและเที่ยงธรรม ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มมูลค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรให้ดีขึ้น โดยการตรวจสอบภายในช่วยให้องค์กรบรรลุถึง

เป้าหมายที่วางไว้ด้วยการประเมิน และปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และกระบวนการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ

1.5.2 คุณภาพของงานตรวจสอบภายใน (Internal Audit Quality) หมายถึง การที่ฝ่ายตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้บริหารสามารถใช้ประโยชน์จากงานตรวจสอบภายในในการสั่งการและติดตามกระบวนการควบคุมภายในขององค์กร เพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยงให้องค์กรสามารถบรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้อ้างไว้

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package of Social Sciences) ในการประมวลผลข้อมูล โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามของผู้ตรวจสอบภายในมาทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อนำปัจจัยที่ได้มาทดสอบความสัมพันธ์กับคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้วิจัยคาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้คือ

1.7.1 ผลการวิจัยจากการศึกษาในนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการนำปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านองค์กรมากำหนดมาตรการหรือแนวทางการปฏิบัติงานในวิชาชีพการตรวจสอบภายในเพื่อยกระดับคุณภาพของงานตรวจสอบภายในให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

1.7.2 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขงานตรวจสอบภายในให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริหารเพื่อการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

1.7.3 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงสำหรับนักวิจัยที่สนใจศึกษาต่อไปในอนาคต

1.8 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำถามในการทำวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย โดยสังเขป ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย อันประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล อันประกอบด้วย การเสนอผลการวิจัยเบื้องต้น ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิเคราะห์ปัจจัย ผลการทดสอบสมมติฐาน และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

บทที่ 5 กล่าวถึง บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย